

Posouzení fyzického stavu a vypracování restaurátorského záměru

Objekt: kniha, celousňová vazba s lepenkovými deskami – převazba

Titul: Bible

Datace: 1534

Formát: 2°; folio

Přírůstkové číslo: 1 18 32444

Zadavatel: Muzeum Vysočiny Třebíč

Stručný popis objektu: Starý tisk z roku 1534 v barokní převazbě. Při pohledu na hřbet bloku jsou patrné stopy po původním šití. Době vzniku tisku vazba svým charakterem neodpovídá. Použití lepenkových desek, ocelového plechu pro výrobu kování a jeho tvarosloví, šití bloku systémem ob-složku je charakteristické zejména pro barokní období. Na základě těchto indicií se tedy přiklání k tvrzení, že se nejedná o původní vazbu, ale o převazbu.

Na pokryv byla použita tříslm činěná useň (teletina?). Povrch přední a zadní desky zdoben slepotiskem shodné jednoduché rámové kompozice vytvořené za pomoci jednolinkové filety. K výrobě desek vazby byla použita lepenka. Vazba uzavíraná pomocí dvou pantových háčkových spon s kolíčkovou záchytkou.

Blok vyšit na čtyři pravé dvojité motouzové vazy (obšíváné však jako jeden) a dva zapošivací stehy, systémem ob-složku. Na vazbě a ani hřbetu bloku nejsou patrné stopy po kapitálcích. Vzhledem k velikosti bloku je však možné předpokládat, že hlavice byly vyztuženy jádrem (motouz, stočené textilí, ...). Své tvrzení opírám o poznatky získané studiem barokních vazeb.

Na první pohled je patrný alarmující stav celé knihy. Došlo zde jak k rozsáhlému poškození vazby, tak i samotného bloku. Vazba je od bloku oddělená. Usňový pokryv je poškrábán a odřen v celé ploše přední i zadní desky. Došlo k jeho velkým ztrátám – v ploše celého hřbetu a v místech hran a záložek na desky. Ze dvou pantových háčkových spon se dochovaly pouze dva štítky. U nich je patrná silná koroze. Organizmus šití je rozvolněn a jednotlivé složky „vylézají“ z formátu bloku. Vedle uvolnění celých složek se jedná o rozsáhlé poškození mechanického charakteru doprovázené zateklinami a skvrnami. Titulní list a část bloku chybí (několik složek ze začátku bloku).

Vypracoval: Mgr. BcA. Radomír Slovík, restaurátor papíru, knižní vazby a dokumentů, Suchá 31, 570 01 Litomyšl, IČO: 75122561; povolení MK ČR k restaurování: čj. 14736/2005.

Restaurátorský záměr rozpracovaný do jednotlivých pracovních kroků

Záměr byl vypracován na základě vizuálního zhodnocení stavu objektu. Kniha si bude vyžadovat komplexní restaurátorský zákrok.

1. Fotodokumentace stavu knihy před a v průběhu restaurování.
2. Průzkum fyzického stavu a míry poškození objektu (měření pH papírové podložky; identifikace usně; určení stupně koherence a teploty smrštění kolagenových vláken usňového pokryvu; zkoušky rozpíjivosti barevných vrstev; ...).

3. Kontrola uspořádání bloku a následné rozebrání bloku na jednotlivé složky/dvoulisty.
4. Mechanické čištění jednotlivých dvoulistů suchou cestou (guma wallmaster, muzejní vysávač).
5. Zkoušky mokrého čištění a nutnosti doklizení papírové podložky; samotný proces čištění ve vodní lázni – v případě barevných vrstev reagujících na vodu bude přistoupeno k jejich přechodnému fixování pomocí taveniny Cyklododekanu.
6. Neutralizace – v případě, že proces mokrého čištění nepovede k dostatečné úpravě hodnoty pH papíru, bude zařazen proces odkyselení za použití obohacené vody (demineralizovaná voda obohacená o ionty vápníku a hořčíku).
7. Doklizení jednotlivých dvoulistů – nutnost zákroku a koncentrace roztoku bude vycházet z výsledku zkoušek.
8. Zpevnění a oprava mechanicky poškozených částí listů, doplnění ztrát papírové podložky tónovanou papírovinou (doléváním) a japonským papírem (lepení 4% Tylose MH 6000).
9. Kompletizace bloku (bez doplňování ztracených složek – není s přihlédnutím k absenci usňového pokryvu na hřbetu nutné), vyšití knižního bloku dle dochovaného systému.
10. Restaurování knižní vazby: demontáž kování; mechanické a chemické čištění kování (Chelaton III), následně bude provedena stabilizace povrchu Tanínem a konzervace včelím voskem; uvolnění pokryvu od desek vazby (suchou cestou); čištění usňového pokryvu suchou cestou; chemické čištění pomocí destilované vody a tenzidu (Alvolu) – vše ovšem po zhodnocení výsledků odborných analýz k stavu usně; tmelení a oprava poškozených lepenkových desek.
11. Nasazení desek na blok (původním způsobem).
12. Vzhledem k rozsáhlým ztrátám dochovaného pokryvu dojde k celoplošné aplikaci nového usňového pokryvu (tříslím činěná useň – typ dle výsledků identifikace dochované usně).
13. Aplikace dochované usně a nasazení zrestaurovaného a zakonzervovaného kování.
14. Podlepení přideští.
15. Fotodokumentace stavu po restaurování.
16. Vypracování restaurátorské dokumentace.

V Litomyšli 17. 1. 2020

Mgr. BcA. Radomír Slovík

Fotodokumentace současného stavu objektu

